

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 45. Francisci Diastanii & subsidiariorum Sociorum appulsus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

*Et Philippi
Quarti.*

*Mamalucorum
perinacia.*

*Januarien-
sium Socio-
rum libera-
litas.*

necnon Senatus Regius, qui tantam pestem Regiis planè & non unis litteris ad Prætores Indiarum missis, avertere ab Indis omni ope contenderunt. Profligassetque Rex optimus perniciosissimum malum, punitis Mamalucis, nî rupta Lusitanos inter & Hispanos pax, tanti Regis pia consilia prævertisset. Sub finem anni quadragesimi, conjuratione factâ, Mamaluci, Pontificis Maximi & Regis Catholici Decreta contemnentes, copias in Neophytos nostros moturas collegere. Quâ re cognitâ, Franciscus Diastanius discessum è Januariensi portu adproperavit. In cujus portûs Collegio tres & triginta Socios religiosissimâ prorsus liberalitate, per septem menses, Josephus Acofta Rector Siculus sumptibus suis aluit: qui rogatus, ut vellet rationem expensarum inire, ut aliquando Paraquariensis provincia satisfaceret; respondit, sex millia aureorum in Socios advenas expensa esse, & ne unum quidem obolum in mercedem velle; à Deo scilicet Optimo Maximo longè potiora, quàm à paupertate nostra, sibi jure merito promittens.

CAPUT

*XLV.
Francisci
Diastanii &
subsidiario-
rum Socio-
rum appul-
sus.*

*Sociorum
delectus.*

*Quorundam
Sociorum
præcox fa-
ctus.*

*Didaci Bo-
roa commen-
datio.*

FRANCISCUS Diastanius & Socii è Januariensi urbe solventes, vigesimo ab discessu die portum Boni-aëris, sub finem Novembris, feliciter tenuere: ubi eos, solito more, Provincialis, non sine Neophytorum, ducentis leucis ad id evocatorum, tripudiis, religiosè excepit; hoc maximè lætus, quòd cognovisset in tanta nationum varietate (nam è Sardinia, Burgundia, Germania, Gallobelgica, Flan-drobelgica, & ex variis Italiae Hispaniæque provinciis, hic manipulus collectus erat) in longa navigatione hyemationeque ne minimum quidem nationale verbulum ab quoquam usurpatum fuisse; & reverà plerique tales erant, quales missiones Apostolica exigunt: nam si ingenium & virtutes spectes, nullus scholasticorum ex tanto numero fuit, qui non ad quatuor votorum professionem suo tempore admissus sit: magna Europæarum provinciarum laude, selectissimos Socios ad opus Evangelii abs se amandantium. Quamquàm unus & alter, ut sit, non defuere, qui cæterorum gloriosis laboribus manum admoveere renuentes, sensere Divinam Nemefim. Nam Gregorius Figueroa, præcellentis adolescens ingenii, ob solutos mores ab Societate dimissus, paulò post in rixa ab Ibrida in Peruvia pugione confossus interiit; & Joannes Baptista Elecaldeë Societatis catalogo etiam expunctus, decem diebus postquam in clientelam prædivitis hominis popularis sui non absque spe divitiarum admittus est, fatis concessit. Meliorem finem sortiti sunt immaturâ morte sublatis Joannes Ignatius Baifama Castellanus, Juris prudentiæ consultissimus, si prudentiam, sanctitatem, & doctrinam spectes, cum paucis comparandus; & Dominicus Martines, Beneventi in Italia natus, præfervidi ingenii, & omnia ad animarum lucra referentis. Necnon Jodocus Pacman Helvetus, non minùs solidissimâ in vita virtute, quàm morte in Æthiopicis peste afflatis juvenis contractâ, laudabilis. Cæteri verò pergunt in opere Apostolico spartam suam exornare, meliori calamo, quàm meo, materiam aliquando præbituri. Qui antequàm Cordubam transportarentur, novus Provincialis in Provinciam venit, ejus res priusquam scribere aggrediar, hoc de Didaco Boroâ ejus decessore dictum velim: eum scilicet diu deinde, superstitem tantam fuisse laudem in hac Provinciâ adeptum, quantam (si fundatorem excipias) nemo ante illum in omni genere virtutum consequutus fuerat. Nec dubium videtur inter illustres Societatis nostræ heroës locum aliquando fortiturum. Assiduo fermè, & nullo die interrupto, inter sacrificandum lachrymarum dono cœlitus præditus fuit: ad carnis motus reprimendos, formicarum morsibus se objecit fodicandum: & tantam in corpore domando severitatem adhibuit, ut modum excedere putatus sit. Truxilli in Hispaniâ natus, parentes sortitus est nobiles, qui eâ severitate in pueri, & mox deinceps adolescentis, mores invigilavere, ut jam senex Didacus noster dicere solet: Moniales in claustris non arctius observari, quàm in pueritiâ adolescentiâque à piis parentibus fuisset custoditus. Frequentavit tamen optimos Magistros in scholis publicis, quarum scholarum, & templorum viis ipsi tantum concessis, ab cæteris diverticulis constanter prohibebatur, ne corrupta inventus lectissimo virtutum omnium fœculo malignum vitiorum halitum afflaret. Latinitate

laudabi-

laudabiliter instructus, ad studia Aristotelicæ professionis gradum fecit; donec anno hujus sæculi quinto in Societatem cooptatus, Ludovico Palmæ, exercitatissimo asceticæ vitæ magistro, jam vicennis instruendus traderetur. Ex cujus disciplinâ talis prodiit, ut jure Palmarem tanti Magistri tyronem appellaveris. Et reverâ magnus fuit, sive morum severitatem, sive Apostolicæ vitæ ardorem, sive prudentiam consideres: litteras humaniores Belmontanâ in urbe publicè docens, Joannem Castillum, postea in Paraquariensi Provinciâ clarissimâ necesse defunctum, inter discipulos habuit. Cùm juvenis summis in Hispaniâ muneribus designaretur, anno hujus sæculi decimo in Paraquariam, multis votis ambitam, navigare maluit. Rebus agendis idoneus, in primâ ad Diaguitas expeditione adeo egregium Apostolici animi specimen dedit, ut eum Joannes Darius Xaverium abbreviatum appellârit. Quæ tantus vir per varias regiones ante Provincialatum factitavit, suis locis tradidi. Defunctus Provincialatu, per quadriennium Cordubensem Rectoratum gessit, & interjecto tempore, Assumptionis Collegio præpositus, religiosissimæ in pauperes et Indos liberalitatis exempla dedit. Posito Rectoratu, in memorabili illo Paraquariensis Collegii infortunio, ex urbe Assumptionis abire compulsus, diu in Europæi hominis villa, meliora tempora operiens, perstitit: donec postliminiò cum aliis restitutus, & ad missiones Paranæ Urvaicæque progressus, in emeritâ senectute, rursus Sociis, ad utrumque flumen elaborantibus, præesse juberetur. Deficientibus panè viribus, apud Iguazuanos, abs se quodam reductos, aliquandiu privatam vitam duxit, sed non otiosam: nam bonus senex assiduè excipiendis Neophytorum confessionibus, aut ægris, sede portatili vectus, invisendis, aut concionibus habendis, aut Socios per litteras animandis, aut defendendis Indis occupabatur. Sic occupatum morbus læthalis in Sancti Michaëlis ad Urvaicam oppido inter pias animi affectiones interceptit. Plura scripsit de gestis clarorum Sociorum Paraquariensis Provinciæ, quæ mihi historiam scribenti magno adjumento fuere, quam nec silebo, ejus præsertim, & Francisci Diastanii auctoritate & benevolentia permotum me fuisse, ut stylum scribendæ Paraquariensi accommodarem.

